Posledný bravčový rezeň?

Čakajú nás také časy, že budú bryndzové halušky bez slovenskej slaniny, alebo vo vianočnej kapustnici bude plávať klobása vyrobená výhradne z dovezenej bravčoviny? Nebudeme mať slovenský bravčový rezeň na nový rok? Je to fikcia? Zlý sen? Alebo výhľad do neďalekej budúcnosti??? Bratislava potrebuje 6000 jatočných ošípaných denne. Odkiaľ ich dovezieme ak ich ani na Slovensku ani v Európe nebude dostatok. Aká bude cena bravčoviny? Bude sa dať bravčové mäso vôbec kúpiť? Neviete si to predstaviť?

V chove ošípaných už asi pol roka pociťujeme abnormálnu situáciu na trhu. Tá môže viesť až ku koncu chovu ošípaných. Ceny vstupov rastú a výkupné ceny jatočných ošípaných klesli pod výrobné náklady. Bez cielenej podpory chovatelia prestanú stratovú komoditu vyrábať. Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR by malo nájsť spôsob podpory, lebo realizačné ceny jatočných ošípaných sú dlhodobo nízke, čo spôsobilo, že rezervy chovateľov sú vyčerpané. Práve neustála absencia systémovej podpory spôsobila, že početné stavy prasníc za posledných 20 rokov klesli o 100 tisíc a v produkcii jatočných ošípaných sme klesli na štvrtinu. To znamená z 90 % sebestačnosti v roku 2001 na 30% dnes.

Bez podpory môže byť rok 2O22 rokom konca ošípaných na Slovensku. Situácia je vážna, bez cielenej krátkodobej podpory sa počet prasníc zníži už tento rok o 15 %. Udržať chov je jednoduchšie a lacnejšie ako reštartovať po kolapse. Od MPRVSR požadujeme riešiť aktuálnu situáciu. Na udržanie stavov ošípaných do konca roka tohoto je potrebných 1,5 milióna EUR. Sektor ale nutne potrebuje systémovú podporu na úrovni minimálne 10 miliónov EUR ročne.

"*Buď táto krajina prijme fakt, že sa staneme smetiskom Európy a všetky prebytky, ktoré v Európe sú, sa budú voziť na Slovensko a my s tým nič neurobíme, alebo rýchlo zasiahneme. Rýchlo sa dá zasiahnuť tak, že štát zadotuje chovateľov ošípaných. Chceme aj touto cestou hovoriť o čísle asi 10 miliónov eur, ktoré tento sektor každoročne zo štátnej pomoci potrebuje*," uviedol počas tlačového brífingu predseda Slovenskej poľnohospodárskej a potravinárskej komory Emil Macho. Uvedená

suma sa podľa neho musí rozdeliť medzi chovateľov, spracovateľov a bitúnky, aby sa dotoval rozdiel medzi zahraničným a slovenským bravčovým mäsom.

Dôvodom tejto situácie je aj fakt, že výskyt afrického moru ošípaných (AMO) spôsobil zníženie výkupných cien jatočných ošípaných až o 30% a pokles stále pokračuje.

"*Za posledný rok stúpli ceny kŕmnych zmesí o viac ako 60%, a stále rastú. Zvyšujú sa ceny energií v priemere o 50%. Chovatelia v minulom období vynaložili desaťtisíce eur na biologickú bezpečnosť chovov v súvislosti s ochranou chovov pred AMO, a tie neboli kompenzované ako v okolitých štátoch. Pretrváva vysoká odvodová zaťaženosť vychádzajúca zo stále sa zvyšujúcej minimálnej mzdy i nereflektovania zákonníka práce na špecifiká živočíšnej výroby. Chovatelia sú nútení k investíciám do modernizácie technológie zameraných na wellfare zvierat a znižovanie dopadov na životné prostredie, ktoré tiež nie sú ani lacné, ani podporované, ale vyžadované. Spomenuté náklady nie sú vykryté výkupnou cenou produktov. Farmári tratia na jednej jatočnej ošípanej viac ako 25 EUR*," pomenoval situáciu výkonný riaditeľ Slovenskej asociácie chovateľov ošípaných Peter Polák.

Slovenský paradox je, že napriek nízkej potravinovej sebestačnosti (čosi málo vyše 30%) nie je možné umiestniť všetky ošípané na bitúnkoch v SR. Vyskytujú sa problémy s výkupom ošípanými z oblastí s výskytom AMO. Predajná cena je nízka napriek zvýšeným veterinárnym kontrolám a deklarovanému zdraviu zvierat. Bol vytvorený materiál, ktorým sa rieši núdzový stav v súvislosti s rozširovaním AMO, je však cielený na zvýšenie odlovu diviačej zveri, ale nie na podporu chovateľov domácich ošípaných. Celá ochrana pred zavlečením nákazy na úrovni chovu bola na pleciach majiteľov.

Príčinami súčasného stavu sú nielen COVID a AMO, ale hlavne fakt, že sektor je neustále na periférii záujmu spoločnosti a aj rezortného ministerstva. Dlhodobé nízke podpory spôsobili vysokú náchylnosť sektoru produkcie bravčového mäsa na anomálie na trhu. Bravčové mäso je pritom najobľúbenejším mäsom a tvorí polovicu konzumovaného mäsa v Slovenskej republike. Každý Slovák skonzumuje za rok 37 kg bravčového mäsa, ale len 12 kg slovenského. V produkcii bravčoviny máme len 30% potravinovú sebestačnosť, ale v návrhu intervenčnej stratégie má chov ošípaných relatívne najnižšiu podporu spomedzi všetkých oblastí živočíšnej výroby. Omnoho nižšiu ako iné sektory s

omnoho vyššou úrovňou potravinovej sebestačnosti.

Bez náležitej podpory tejto komodity nie je a nebude možné naplniť programové vyhlásenie vlády SR vo zvyšovaní sebestačnosti.
Riešenia aktuálnej situácie v chove ošípaných je na národných štátoch. Komisár pre poľnohospodárstvo Janusz Wojciechowski sa vyjadril, že Komisia neprijme výnimočné trhové opatrenia, pretože sú "neopodstatnené". Poukázal hlavne na pokračujúci nárast produkcie bravčového mäsa v niektorých členských štátoch a dodal, že podporné opatrenia "oddialia potrebnú úpravu trhu a predĺžia krízu". Takéto opatrenia by nielen viazali značné finančné zdroje z rozpočtu EÚ, ale mohli by byť aj kontraproduktívne a vysielať na trh falošné signály. Vyzval ministrov, aby "prijali cielené vnútroštátne opatrenia v sektore ošípaných" a využili dostupné nástroje v rámci programov rozvoja vidieka a legislatívy o poľnohospodárskej pomoci. Slovensko nie je krajinou, ktorá by mala nadprodukciu, práve naopak.

Bravčové mäso je aktuálne extrémne lacné. Zvyšovanie výkupných cien jatočných ošípaných je však nepravdepodobné z dôvodu jeho prebytku na európskom trhu. Táto situácia však bude trvať obmedzený čas. Nemecko je najväčším producentom bravčového mäsa v EU. Nemeckí chovatelia vyhlásili, že ak sa negatívne trendy vo vývoji cien vstupov a pokles výkupných cien nezastaví, každý druhý chovateľ zvažuje ukončenie chovu ošípaných. V dôsledku toho by v Nemecku klesli stavy prasníc až o 40% teda o 700 tisíc kusov. Na európskom trhu bude chýbať až 20 miliónov jatočných ošípaných ročne. Bravčového mäsa môže byť málo, z Nemecka nedovezieme, doma už nebudeme mať lebo chovy prestali produkovať. Nastane stav, že bravčové mäso bude super drahý luxusný tovar a nebude sa dať kúpiť.

Členovia SACHO prehlasujú, že chcú dodávať jatočné ošípané na slovenský trh. Bravčové mäso pôvodom zo Slovenska bude vždy čerstvé a kvalitné. Čerstvosť poskytuje hlavne príjemný kulinársky zážitok, vôňu, krehkosť, šťavnatosť a pravú chuť mäsa. Kvalita mäsa spočíva vo vysokom obsahu bielkovín, primeranom obsahu tuku a nízkej strate hmotnosti počas skladovania a varenia. Kvalita slovenskej bravčoviny spočíva aj v nízkej spotrebe antibiotík počas výkrmu, v ktorej je Slovensko už dlhý čas na extra nízkej úrovní. Čerstvosť a kvalita idú ruka v ruke. Mäso pochádzajúce zo zvierat pôvodom zo Slovenska, teda chovaných, porazených, spracovaných i predaných na Slovensku, nie je vozené cez pol Európy, a teda neprodukuje veľa emisií skleníkových plynov. SACHO chce apelovať na spoluobčanov, aby sa zaujímali sa o pôvod mäsa. Označenie na obale je oválna pečiatka so skratkou SK a nápismi : „pôvod mäsa Slovenská republika“, „chované v Slovenskej republike,“ „zabité v Slovenskej republike“. Treba však dať pozor na pôvod mäsa v mäsových špecialitách. Máloktorá z nich, aj keď vyrobená na Slovensku, pochádza z mäsa zo slovenských zvierat. Pri výrobkoch z bravčového mäsa je dôležité si všimnúť označenie: “Krajina pôvodu základnej zložky (bravčové mäso) Slovensko“.